

TÜRKİYE DÜŞÜNCE PLATFORMU

1.KADEM hakkında neden bu kadar spekülasyon yapılıyor? (Acaba tesettürlü feministler mi? Yorumlarıyla alakalı daha iyi bir diyalog ve kadem toplumuma ve STK'lara kendi daha iyi ifade etmesi mümkün müdür? (A. Kadir Nurzade)

AÇIKLAMA: KADEM, öne çıkan diğer kadın hareketleri gibi Batılı kaynakları takip etmiyor. Bu anlamda onlardan ayrılırken, kadın haklarını koruyan ve şiddete karşı farkındalık uyandırmayı hedefleyen çalışmalar yürüten bir kadın derneği.

Kadına yönelik şiddet, istismar, ücret eşitsizliği gibi sorunlar tüm dünyanın ortak sorunları. Bu noktada Batı'nın kadın sorunlarına yönelik ürettiği çözümler kendi tarihsel süreci içerisinde çok farklı dinamikler içerir. Batı'da kadına atfedilen anlam ile bizim medeniyet dünyamızın kadına atfettiği anlam birbirinden çok farklı. Batı'nın "feminizm" ile ulaşmaya çalıştığı eşitlik/eş değerlilik bizim inancımızda kulluk noktasında zaten mevcut. Sosyal hayatın düzenlenmesinde ise eşitliğin de ötesinde adalet ve hakkaniyet gibi mihenk taşlarımız var.

Bu sebeple kadın çalışmaları alanında söylem üretirken kendimizi feminizme göre konumlandırmıyoruz. Beslendiğimiz kadim medeniyet bize Batı kültüründen çok daha fazla kaynaklık edecek bir zenginliğe sahip. Dolayısıyla feminist düşüncede yer aldığı gibi insanın kadın ve erkek olarak yaratılmasından bir karşıtlık ya da bir çatışma doğduğunu düşünmüyoruz. Bilakis bu iki insanın tıpkı bir çarkın dişlileri gibi, işleyebilmesi için birbirini tamamlaması gereken bir dayanışma oluşturduğuna inanıyoruz.

Biz KADEM olarak, kurulduğumuz günden itibaren bu anlayışla hareket ediyoruz. Ayrıca her türlü eleştiriye ve iş birliğine açık olduğumuzu her ortamda ifade ediyoruz. Bizim niyetimiz özellikle kadını ilgilendiren her meselenin şeffaf olarak tartışılıp hakkaniyetle sorunlarına çözümler bulunmasıdır. Ancak çarpıtmaya ve manipülasyona dayalı yorum yapanlarla mücadele etmek gibi bir niyetimiz de yok. Enerjimizi yapabileceğimiz hayırlı işlerde kullanmayı tercih ediyoruz.

2.KADEM, kadın hakları hususunda her türlü fikre (lehte/aleyte) ne kadar açıktır? (Sema Maraşlı vb. yazarları dinleme, anlatma hususunda faaliyetleri olmuş mudur? (A. Kadir Nurzade)

AÇIKLAMA: KADEM, kadının insanlık onurunu teslim etmek üzere savunuculuk yapmayı kendine misyon edinmiş bir dernektir.

Biz, kadına ilişkin meselelerinin, ancak toplumsal farkındalık ile çözüme kavuşturulabileceğine inanıyoruz. Bunun için de her birimizin muhakkak elini taşın altına koyup sorumluluk alması gerekiyor.

Kadın-erkek herkesin şahsiyetini korumaya ve eşref-i mahlûkat olan insanın itibarına yakışacak şekilde yaşamaya hakkı vardır. Bu ilkeyi muhafaza etmek kaydı ile her yaklaşımı dinlemeye değer buluyoruz. Kadın haklarını geliştirecek her fikri dikkate alıyor ve buna yönelik tavsiyeleri titizlikle değerlendiriyoruz.

Örneğin her hafta küçük gruplarla istişare toplantıları yapmak üzere toplumda kanaat önderi, akademisyen, yazar, STK temsilcisi ya da medya mensubu kişileri dernek merkezimize davet ediyoruz. Bu buluşmalarda misafirlerimize çalışmalarımızı anlatıyor ve tartışmalı konularda kendileriyle görüş alış-verişinde bulunuyor, fikirlerini alıyoruz.

Bu anlamda hiçbir çözüm önerisi olmaksızın yalnızca karalama kampanyaları yürüten isimlerle bir araya gelmenin bizim mücadelemize bir katkısı olacağını düşünmüyoruz. Bu mecrada yöneltilmiş onlarca soru, eleştiri ve öneriyi önemli kabul ederek cevap vermemiz de, "KADEM, kadın hakları hususunda her türlü fikre (lehte/aleyte) ne kadar açıktır?" soruna sanıyorum fiili bir cevaptır.

Özetle bizler, dünyada ve ülkemizde çözüm bekleyen pek çok konu olduğunu biliyor ve üstlendiğimiz sorumluluğu hakkıyla yerine getirmek için çaba sarfediyoruz.

3.İstanbul Sözleşmesine alternatif olarak, yerli ve millî, geleneklerimize ve en önemlisi İslam'a uygun Batı dayatmasından uzak (sapkınlığı şiar edinmişler hariç geniş katılımın olabileceği) bir metin oluşturup dolaşıma sokup kamuoyu oluştursak belki uygulamaya koyacak bir yiğit çıkar, ne dersiniz? (Mustafa Süs)

AÇIKLAMA: Söz konusu sözleşmen Avrupa Konseyi tarafından kaleme alınmış kadına yönelik şiddetle topyekün mücadeleyi amaç edinen ve taraf devletlere, kendi iç hukuklarını şiddetle mücadele etmeye matuf kanunlar oluşturmasını tavsiye eden uluslararası bir çerçeve metindir. Bilindiği üzere uluslararası sözleşmeler tek bir milletin örf ve kültürüne göre kaleme alınmadığından, bütünüyle o kültürün dinamiklerini içermez. Nitekim Türkiye'nin taraf olduğu pek çok Uluslararası sözleşme gibi söz konusu sözleşme de bu açıdan değerlendirilmelidir.

Ancak elbette bu sözleşme de imza konulan pek çok sözleşme gibi alternatifsiz bir metin değildir. Ancak, sözelimi ülkemizdeki STK'lar, şiddeti önlemeye dair yeni bir metin kaleme alsalar, söz konusu yeni metnin Uluslararası hukukta bir karşılığı olacak mı? Bu da ayrı bir mesele olarak karşımızda durmaktadır.

4.<http://kadinrastirmalari.kadem.org.tr/toplumsal-cinsiyet-tablosunda-perspektifin-esitlikten-adalete-kayisi-dini-referanslar-esliginde-bir-okuma-denemesi/>

Diyanet İşleri Başkan Yrd Huriye Martı'nın KADEM'in dergisinde yer alan cinsiyet eşitliği ile ilgili şu cümlelerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

"Hata ve sevap konusu, cinsiyet eşitliğinin Kur'an'da ifade edildiği bir diğer alandır. "
(Vehbi Kara)

AÇIKLAMA: Allah kendisine kulluk noktasında erkek ve kadın arasında herhangi bir ayrım olmadığını, hata ve sevapta eşit olduklarını birçok ayette açıkça beyan etmiştir. Bu bağlamda kadın ve erkek arasındaki adaletin kökleri Yaraticının emir ve yasakları ile şekillenmiş, temelleri bizzat Hz. Peygamber tarafından atılmıştır. Yine bu manada Veda Hutbesi bir manifestodur.

Bu alanda pek çok ayet örnek olarak verilebilir fakat en çarpıcı olanı Ahzab Suresi'nin 35. ayetidir:

“Müslüman erkekler, Müslüman kadınlar; mü'min erkekler, mü'min kadınlar; ibadet ve itaat eden erkekler, ibadet ve itaat eden kadınlar; özü sözü doğru erkekler, özü sözü doğru kadınlar; sabreden erkekler, sabreden kadınlar; önlünü ibadete vermiş erkekler, gönlünü ibadete vermiş kadınlar; (Allah için) yardım yapan erkekler, yardım yapan kadınlar; oruç tutan erkekler, oruç tutan kadınlar; iffetlerini koruyan erkekler, iffetlerini koruyan kadınlar; Allah'ı çokça anan erkekler, Allah'ı çokça anan kadınlar; işte bunlar için Allah büyük bir ödül hazırlamıştır.”

Başka bir ayette “Mümin olarak, erkek veya kadın, her kim salih ameller işlerse, işte onlar cennete girerler ve zerre kadar haksızlığa uğratılmazlar.” (Nisâ 4/124) buyrulur. Diğer bir ayette ise “Rableri, onlara şu karşılığı verdi: Ben, erkek olsun, kadın olsun, sizden hiçbir çalışanın amelini zayi etmeyeceğim. Sizler birbirinizdensiniz....” (Âl-i İmrân 3/195) ifade ediliyor.

Kadın ve erkeğin aynı vahye muhatap olmaları, aynı davranışı sergilediklerinde aynı karşılığı almaları, mükâfatta da cezada da eşit olacakları bu şekilde beyan edilmiştir.

Hucurât Suresinin 13. ayetini de bu babta zikredebiliriz. Meali şöyledir: “Ey insanlar! Şüphe yok ki, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi boylara ve kabilelere ayırdık. Allah katında en değerli olanınız, O'na karşı gelmekten en çok sakınmanızdır. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, hakkıyla haberdar olandır.”

Bu ayet, hata ve sevapta, yani kulluk ve e'âli mükellefin olmada eşitliğin sadece kadın ve erkek cinsiyetinde değil, aynı zamanda kabile/boy/ırk/aşiret için de geçerli olduğun, takva dışında bir üstünlük olmadığını söylemektedir.

5."Toplumsal cinsiyet adaletinin alt başlıklarından biri şeklinde değerlendirdiğimiz eşitlik prensibi..." "Elbette cinsiyet konusunda eşitlikten, eşdeğerlikten, eş düzeylikten ödün verilmemelidir." (Vehbi Kara)

AÇIKLAMA: Biyolojik cinsiyet kadın ve erkek olarak iki ayrı cinstir. “Toplumsal Cinsiyet” ise literatürde kültürlerin, toplumun kadın ve erkeğe yüklediği rol ve görevleri ifade etmek için kullanılır. Buna göre kadın ve erkek rolleri toplumdan topluma kültürden kültüre değişiklik gösterir. Fakat ne yazık ki söz konusu rollerin dağılımı, her zaman adil ve insan onuruna yakışacak şekilde olmaz. Toplumda zamanla ortaya çıkan bazı alışkanlıklar, yaratılış amacına ters düşen rol paylaşımlarına sebep olabilir. Ülkemiz için berdel, töre cinayetleri ve boşanmış kadınların (özellikle çocuğu varsa) kolay kolay tekrar evlenememesi “toplumsal cinsiyet” dediğimiz rollerin kadının aleyhine nasıl yerleştiğine dair örnekler olarak sunulabilir.

Böyle durumlarda her toplumun kadın ve erkekten beklediği rolleri yeniden incelemek ve yaşanan haksız uygulamaların önüne geçmek bir insanlık vazifesidir. Kur'an'daki ayetler ve Veda Hutbesi de zaten bize toplumun gelenek veya başka faktörler sebebiyle edindiği, kadına haksızlığa sebep olacak anlayışlarımızı sorgulamamızı işaret ediyor.

KADEM Toplumsal Cinsiyet Adaleti tanımlaması ile kadın ve erkek rollerinin taraflara zarar vermeyecek şekilde tesis edilmesini hedeflemektedir. Bu noktadan yola çıkarak cinsiyet adaleti kavramıyla kastettiğimiz: Her iki cinsin yaratılışlarından gelen farklılıkları, zenginlik olarak yorumlayarak birini diğerine tercih etmeden adaletli bir yaklaşımın benimsenmesidir.

Kadın ve erkek Allah'a kullukta eşit, yaratılış itibarı ile farklı iki cinstir. Cinsiyet adaleti kavramı, her iki cins için de; hakkaniyeti, dengeyi, insafı ve eş değerliliği içermektedir. Bu bağlamda kadın ve erkeğin yaradılışına özgü nitelikleri göz ardı eden ve adaleti de zedeleyen katı bir eşitliği değil, eşitliği de kuşatan bir adalet anlayışının gerekliliğine inanıyoruz.

KADEM olarak Toplumsal Cinsiyet Adaleti kavramı ile günümüz problemlerine bu bakış açısıyla çözüm üretmeye çalışıyoruz.

6. Buna ilaveten, kadının mirastan payı, şahitliği gibi konularda ne düşünüyorsunuz? (Vehbi Kara)

AÇIKLAMA: Bu sorunun cevabını hukuk ve fıkıh uzmanlarına bırakmayı tercih ediyoruz.

7. Erkeklerin toplumda şiddete eğilimli, psikolojik açıdan problemliler olarak bilinçli biçimde bir izlenim yönetimi yaptığı düşünülmektedir. Şiddetin her türlü önlenmelidir, ancak hem aileyi güçlendirmede hem de şiddeti önlemede tek bir cinse yüklem yapmak doğru bir yöntem değildir. Babalar ailede önemli bir figür ve rol modelidir, bu göz ardı edilmemelidir. Bu nedenle babaların aile içindeki önem ve rollerine yönelik çalışmalar aile bakanlığı tarafından organize edilmelidir. (Prof. Dr. Ahmet Akın)

AÇIKLAMA: Şiddetin dünyanın her yerinde, her çağda ve toplumda, kadın, erkek, çocuk, herkesin maruz kalabildiği ve çözümünde bütün insanlığın sorumlu olduğu çok ciddi bir meseledir. KADEM, kurulduğu günden itibaren her türlü şiddetin karşısındadır. Bu doğrultuda bizim ilk kampanyalarımızdan birisi 'Herkes Karşı Her Türlü Şiddete Son Ver' olmuştur.

Şiddetin önlenmesi noktasında en büyük rollerden birinin de erkeklere düştüğüne inanıyoruz. Şiddetin normal olmadığına ilişkin farkındalık, huzurlu aile yuvalarının yaygınlaşmasıyla sağlanabilir. Eşine şiddet uygulamayan erkek, çocuklarına da doğru bir rol model olmaktadır. Bu sebeple erkeğin toplum ve aile içindeki rolünden hareketle şiddet figürü olması noktasındaki eleştirimize katılıyoruz. Ancak kadın cinayetlerine ilişkin istatistiklerde failerin %96,3'ünün erkek olduğunu ve kadınların %73'ünün de aile içi şiddet dolayısıyla öldürüldüğünü görüyoruz. Bu istatistikler kadına yönelik şiddetin herhangi bir şiddet vakasından daha farklı dinamikleri olduğunu gösteriyor. Bu sebeple bu alanda eğitimden farkındalık kampanyasına, şiddet uygulayana psikolojik destekten tedaviye kadar pek çok tedbiri zorunlu kılıyor.

Ailede babanın rolü hayati bir öneme sahiptir. Bugün aile içindeki pek çok problemin çocuklara doğru rol-model olamayan ebeveynlerden kaynaklandığını düşünmekteyiz. Bu sebeple Mart ayında "Değişen Dünyada Ebeveynlik" başlığında bir akademik kongre gerçekleştireceğiz.

"KADEM neden daha çok kadına şiddetle ilgileniyor?" türü sorular için iki husus daha belirtmek isteriz. Birincisi: KADEM sadece şiddetle ilgili değil kadınla ilgili sosyal, dini, kültürel, siyasi pek çok alanda fikir üretiyor. İkincisi ise kuruluş ve varlık gerekçemiz "kadın" olduğu için kadın merkezli çalışıyoruz. Kadınla ilgili konularla ilgilenmek, erkeklere

haksızlık değildir. Çocuk derneklerini varlığı yetişkinlere, engelli derneklerinin varlığı engelsizlere, yoksullukla ilgili derneklerin zenginlere haksızlık vesilesi olmadığı gibi... Yapılacak çok iş var, biz bunu yapıyoruz, yapabiliyoruz.

8.*Ev hanımlarının toplum içinde çekinilecek bir durumda olmasına yol açacak ve kadınları çalışan ve çalışmayanlar şeklinde kategorize ederek çalışanları daha makbul çalışmayanları ise ikinci plana atacak bir intibanın oluştuğu gözlemlenmektedir. Bu nedenle ev hanımlığının ve çocuk yetiştiren kadınların da bir şekilde önemsenmesi ve önemli olduklarının hissettirilmesi toplumun bekası açısından büyük önem arz etmektedir. (Prof. Dr. Ahmet Akın)*

AÇIKLAMA: Her insan eşrefi mahlûkat olması hasebiyle değerli ve önemlidir, doğuştan gelen en temel insani hakların da sahibidir. Dolayısıyla kadınların çalışan veya çalışmayan olarak kategorize edilmesinin doğru bir bakış açısı olduğunu düşünmüyoruz. Biz bir kadın derneği olarak, kadınların istedikleri taktirde, hiçbir noktada ayrımcılığa uğramaksızın eğitim almalarını, siyasetten ekonomiye, kültür-sanattan akademiye diledikleri her alanda var olmalarını desteklemeye çalışıyoruz. Kadınların “çalışmadıkları” için algısal bir ayrımcılığa tabi olmalarının da karşısındayız. Nitekim bir ev hanımının mesai saati olmaksızın evine, eşine emek vermesi nasıl olur da “çalışmıyor” şeklinde düşünülebilir? Biz bu sebeple ev hanımlarının, kendi tercihleri doğrultusunda dışarıda ücretli bir işte çalışmayıp kendi evlerinde ürettikleri her değeri önemsiyor ve destekliyoruz. Özellikle göze görünmeyen bu emeğin görünür kılınması, desteklenmesi, değerliliğinin korunması gerektiğini düşünüyoruz.

Ev kadınlığının değersizleşmesinde en büyük payın ev kadınlarının işini değerli görmeyen, onlara minnet ifade etmeyen, tersine hor gören eşleri olduğunu da görmeliyiz. Nitekim ev kadınlığı psikolojik/manevi olarak yaptığı işin karşılığını görememiş oluyor. Kapitalist sistem de evde yapılan işi tanımadığı için madden de bir karşılık alamıyor. Karşılık konusundan da ötesi asıl sorun; herhangi bir kriz durumunda (eşin ölmesi, şiddet görme, boşanma vs.) kadın kendini ve çocuklarını koruyacak bir iaşeden mahrum kalıyor. Maddi durumu iyi olduğu halde sırf perestij için çalışan kadın örneğinin azınlık olduğunu, istihdama yönelen kadınların çoğunun amacının, hayatın zorlukları karşısında ayakta kalabilmek olduğu gerçeğini görmezden gelemeziz.

Biz de KADEM olarak, Türkiye'nin dört bir yanında bulunan temsilciliklerimizle her şehrin kendi imkân ve ihtiyaçlarına uygun çalışmalar yapmaya gayret ediyoruz. Örneğin Batman'da “Sabun Süsleme” projesi ile belli bir eğitim sürecinin ardından kadınlarımız, evlerini mini birer atölyeye çevirerek, yeteneklerini işe dönüştürmeyi başardılar. Bu sayede kadınların yetenek ve birikimlerinin ortaya çıkması için ortam hazırlıyor, kadınların güçlenmesi için çalışıyoruz. Çünkü biz kadının güçlenmesiyle ailenin de güçleneceğine inanıyoruz. Bu yüzden kadını ve dolayısıyla aileyi de güçlendirmek için elimizden geleni yapmaya devam ediyoruz.

9. Kuran'da çok sapkın bir kavimden bahsedilir. Lut Peygamberin kavminden. Sapkınlıkta ve ahlaksızlıkta eşi benzeri olmayan bir topluluktur. Araf Suresi 80-84, Hud Suresi 74-83, Hicr Suresi 77, Enbiya Suresi 74-75, Şuara Suresi 160-175, Naml Suresi 54-58, Ankebut Suresi 28-35, Saffat Suresi 133-138, Kaf Suresi 31-37, Necm Suresi 49-54, Kamer Suresi 33-39 ve Tahrim Suresi 10. Ayetlerinde bu sapkın Lut kavmi anlatılmaktadır.

Her konuda rehberimiz olan Kuran'da bu denli çok yer aldığına göre Lut kavmine ve sapkınlıklarına yer vermek ve uyanık olmak; kendisine Müslüman diyen her insanın üzerine bir borçtur.

Mesele bu kadar açık ve net olduğu halde devlet yöneticilerinde akıl almaz bir uyuşukluk hali hatta körlük bulunmaktadır. Eşcinselliğin ve çeşitli ahlaksız tutumların yaygınlaştırılması ve meşrulaştırılması maksadı ile yapılmış İstanbul Sözleşmesi imzalandığı yetmiyormuş gibi buna uygun çıkarılan birçok yönetmelikle karşı karşıya kalmış durumdayız.

Evet, şu gerçeği artık görmek zorundayız. Toplumu yozlaştırmak için cinsiyetsiz bir nesil meydana getirmek ve güzel ahlaktan uzaklaştırmak için başta Siyonist kurum ve kuruluşlar olmak üzere gecesini gündüzüne katarak çalışmalar yapıyorlar. Dine düşman ve feminist örgütlerde; kendilerine en büyük katkıyı sağlamaktadır. (Vehbi Kara)

AÇIKLAMA: Bizler kadın ve erkeğin birbirinin dostu ve velisi olarak iki ayrı cins şeklinde yaratıldığına inanan Müslümanlarız. Bunun dışındaki herhangi bir söylemin fitrata aykırı ve onu bozmaya yönelik sapkın eğilimler olduğunu düşünüyoruz. Bu konuda farklı düşünmemizin imkanı yoktur. Cinsiyetsizleştirme ve eşcinselliğin malum lobiler tarafından tüm dünyada elektronik oyunlardan çocuk kitaplarına, TV programlarından dijital mecralarda yer alan dizi ve filmlere kadar her alanda çocuklarımızı ve gençlerimizi ifsad etmek üzere büyük bir kampanyanın yürütüldüğü ortadadır. Ancak tehlike geliyor demekle tehlike bertaraf edilmiş olmuyor. Bu konuda herbirimizin sorumluluk alması ve çocuklarımızı etkileyecek bu akımlara karşı manen beslememiz gerekmektedir. Gençlerin anlayacağı dilden yeni iletişim teknikleri geliştirerek onları fitrat üzere sabit tutmaya mecburuz. Ancak, cinsiyetsizleştirme dayatmasına karşı kullandığımız dil, görseller, materyaller bu akımların bilinirliğini, görünürlüğünü, toplumsallaşmasını artırmayacak şekilde olmalıdır.

(Sözleşme ile ilgili kanaat 10. Maddede belirtilmiştir.)

10. İstanbul Sözleşmesi hakkında; Lehte aleyhte çok şeyler söylendi KADEM bu sözleşmeye nasıl bakıyor? (A. Kadir Nurzade)

AÇIKLAMA: Küreselleşmenin etkisiyle tüm dünyada hemen hemen her alanda ciddi değişimler yaşanıyor. Türkiye'de de bu durum çok benzer şekilde ilerliyor. Aile, eğitim, gençlik, sağlık, ulaşım, iletişim gibi pek çok alan da bu değişimlerin yaşandığı mecralar arasında sayılabilir. Ancak bu değişim ve dönüşüm sürecinde bize düşen, kültürümüz, değerlerimiz, inançlarımız paralelinde gelişme ve ilerlemeye odaklanmaktır. Zira her dönüşüm ve ilerleme sürecinin tek seferde mükemmel hale gelmesi de tarih boyu pek görülmuş değildir. Bu sebeple bizleri ileriye götürecek her türlü tenkit ve eleştiriye de her zaman ihtiyaç vardır.

Ancak ilgisiz ya da bilgisiz, kimi zamanda iyi niyetli olmayan yaklaşımlar bizleri istemediğimiz bir noktaya sürüklüyor maalesef. İstanbul Sözleşmesi için de durum pek farklı seyretmedi. Kadına yönelik şiddetle mücadele maksadı ile düzenlenmiş bir sözleşme, esas amacı olan şiddet bağlamı dışında her bakımdan eleştiriliyor. Üstelik eleştiri konularının büyük kısmı sözleşmenin içinde geçmiyor bile. Hal böyle olunca da bir takım gayri meşru taleplere paye verilmiş oluyor. İstanbul Sözleşmesi bağlamında konuştuğumuzda, sözleşme amacını açıkça kadına yönelik şiddetle mücadele olarak açıklamış ve ülkemizdeki uygulama kanununda (6284 Sayılı Kanun) cinsiyetsizleştirme veya eşcinsellik gibi herhangi bir tabir veya ima bulunmamaktadır.

KADEM olarak bizler, misyonumuz ve çalışma ilkelerimiz doğrultusunda tabir-i caizse elimizi taşın altına koyuyor ve sorumluluk alıyoruz. Çünkü bizim inanç ve değer sistemimizde bir insanın şiddete uğraması hele ki uğradığı şiddet sebebiyle hayatını kaybetmesine rıza göstermek yoktur, olamaz. Bu çok büyük bir vebaldir. Bu doğrultuda kadına yönelik şiddetle mücadele ediyor, bu konuda yapılmış olan çalışmalarını değerlendiriyoruz. Bu anlamda bizler söz konusu sözleşmeyi kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda bir üst metin olarak görüyoruz.

Ancak pek çok diğer sözleşmelere gibi İstanbul Sözleşmesi de alternatifsiz bir metin değildir. Alternatifsiz olan kadına yönelik şiddetle mücadeledir. Kadına şiddet vakalarının sona ermesi için kapsamlı hukuki düzenlemelere olan ihtiyaç aşikârdır. Bu sebeple bizler İstanbul Sözleşmesini çerçeve bir üst metin olarak değerlendirmekte, gerekli düzenlemelerin iç hukukta yapılması gerektiğini düşünmekteyiz.

11.*Sözleşme hakkında STK, akademisyenler vb. görüş alışverişinde bulundu mu? (A. Kadir Nurzade)*

AÇIKLAMA: İstanbul Sözleşmesi'nin hazırlık aşamasında Derneğimiz henüz kurulmadığından, o dönemde herhangi bir görüş paylaşımı, görüş alış veriş olmamıştır.

Günümüzdeki uygulama süreci bakımından da KADEM, kadın çalışmalarını ve kadına yönelik şiddetle mücadeleyi odağına almış, kadının insanlık onurunu teslim etmeyi misyon edinmiş bir sivil toplum kuruluşu olarak; çalışma alanındaki tüm konularla ilgili temel metinler üzerinde müzakerelerde bulunmakta, tartışmalar yapmakta ve çalıştaylar düzenlemektedir.

12.a.*Uluslararası bu sözleşme Ankara'da imzalandığı ve Türkiye dışında hazırlandığı halde neden İstanbul sözleşmesi adı verilmiştir? (bu konu hakkında malumatınız var mı?) (A. Kadir Nurzade)*

b.*Böyle fena bir sözleşmeye İstanbul adının konulması skandaldır. 500 Yıl İslam'ın başkenti olmuş Halifeliğin yönetildiği şehre sapıklık sözleşmesi adının verilmesi çok üzücüdür. (Vehbi Kara)*

AÇIKLAMA: Tam adı “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi” olan sözleşmenin amacı kadınları her türlü şiddetten, her türlü ayrımcılıktan korumak ve şiddet mağdurlarını desteklemek olup; Türkiye’nin Avrupa Konseyi dönem başkanlığında, 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul’da imzaya açıldığı için kısaca İstanbul Sözleşmesi olarak anılmaktadır. İfadeyi kolaylaştırmak için bu şekilde kullanılmış olabilir.

13.Aşağıda bentler halinde sözleşme maddeleri hakkında yapılan itirazlar ve söz konusu iddialara verdiğimiz cevaplar bulunmaktadır.

İDDİA: 3/b Madde ve fıkrası, eş yanına bir de partner deyimini eklemiş ki, bu deyimle “eşcinsellik ve homoseksüellik” yasal alt yapıya kavuşturulmuştur. Sapıklık; partner ifadesi ile ev arkadaşlığı adı altında meşrulaştırılmaya çalışılmıştır.

AÇIKLAMA: İlgili maddenin aslı şu şekildedir:

Madde 3 – Tanımlar

b. “aile içi şiddet”, eylemi gerçekleştiren, mağdurla aynı ikametgahı paylaşmakta olsun veya olmasın veya daha önce paylaşmış olsun veya olmasın, aile içinde veya aile biriminde veya mevcut veya daha önceki eşler veya birlikte yaşayan bireyler arasında meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemleri olarak anlaşılacaktır;

Söz konusu madde, ev içi şiddet kavramının tanımlandığı madde olup, ‘Partner’ kelimesi sözleşmenin Türkçe tercümesinde yer almamıştır. Maddede açıkça ifade edildiği üzere Türkçe’ye birlikte yaşayan bireyler olarak çevrilmiş olan ifade ile şiddet mağdurunun belirlenmesinde medeni halin tek başına bir gösterge olamayacağı belirtilmiş, aile içinde gerçekleşen şiddet kime yönelirse yönelsin buna bakılmaksızın ev içi şiddet olarak tanımlanmıştır. (Kardeşler arasında, ebeveynle çocuk arasında vs.).

Başka bir ifade ile sözleşmenin geneline hâkim olan bir anlayışla şiddet mağdurunun korunması bakımından ayrımcılık yasaklanmıştır. Zira ülkemizde de resmi nikâhlı olmayan eşler (dini nikahlı) kültürel açıdan meşru kabul edilmekle beraber, resmi bir evlilik akitleri olmadığı için hukuken evliliklerinin bir geçerliliği yoktur. Ancak bu durum, şiddete uğradıkları zaman bu kişilerin korumasız kalacağı, şiddet failinin hiçbir yaptırımla karşılaşmayacağı şeklinde yorumlanamaz. Dini nikahlı olmaları devletin bireylerin yaşam ve vücut bütünlüğü haklarını görmezden geleceği anlamına gelemez.

Daha açık bir ifade ile, kişilerin şiddetten korunmalarına ilişkin düzenleme, o kişilerin yaşayış biçimlerinin kanun önünde meşru ve geçerli sayılacağı anlamına gelmez. Düzenlemenin eşcinsellikle ilgisi olmadığı gibi bireylerin hukuki statülerinde de bir değişiklik oluşturmamaktadır. Yani resmi olmayan evliliklerin halen kanun önünde bir geçerliliği yoktur.

İstatistikler kadınların uğradıkları şiddet sebebiyle hayatlarını kayb ettikleri yerlerin %72.8’i oranında evleri olduğunu ifade etmektedir. Bu gerçeklik karşısında şiddet mağduru kadınların en fazla şiddete uğradıkları yer olan evlerinde korumak gerekmektedir. Hal böyle iken şiddet mağduru tanımının geniş tutulması oldukça tabii bir durumdur. Aksi takdirde birlikte yaşadığı aile bireylerinden (kardeş, abi, kayınvalide... vb.) şiddet gören bir kadının da bu korumadan faydalanamayacağı sonucu çıkar. Türkiye gerçekliği göz önünde bulundurulduğunda bu durumun meydana getireceği mağduriyetler hepimizin malumudur.

Ev içi şiddetin tanımlandığı bir maddede şiddet failinin ve mağdurunun kimliğinin, medeni halinin fark etmeksizin, meydana gelen zarar verici eylemin şiddet olduğunu belirten bir ifadenin eşcinsellik olarak yorumlanması ilgili maddenin bağlam dışında, zorlama bir yorumdur.

İDDİA: 4/3 Madde ve fıkrası, cinsel yönelim adı altında sapıklık temel haklar arasına alınmıştır. Bu sayede eşcinsellik, homoseksüellik ve lezbiyenliği de cinsel hürriyet adı altında kabullendirmek için, yasal alt yapı oluşturulmuştur.

4/4 madde ve fıkrasıyla, kadınlar lehine alınacak hiç bir karar ayrımcılık sayılmayacak, denilmektedir. Kısaca kadınları korumak adına aile feda edilmektedir.

4. Maddede “aile” olarak tercüme edilen kelime asıl metinde, “domestik” olarak geçmektedir. Domestik, ortak ev arkadaşlığı olup, aile deyimini kalkıyor ve eşcinsel ilişkilerle ilgili oluşturulacak ikametleri de kapsamaktadır.

AÇIKLAMA: İlgili maddenin başlığı “Temel Haklar, Eşitlik ve Ayrımcılık Yapılmaması” şeklindedir.

Madde 4 – Temel haklar, eşitlik ve ayrımcılık yapılmaması

1 Taraflar herkesin, özellikle de kadınların, gerek kamu gerekse özel alanda şiddete maruz kalmaksızın yaşama hakkını yaygınlaştırmak ve korumak için gerekli olan yasal ve diğer tedbirleri alacaklardır.

2 Taraflar, kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı kınayacak ve ayrımcılığı önlemek üzere, özellikle aşağıdakiler dahil olmak üzere, gerekli yasal ve diğer tedbirleri alacaklardır: – ulusal anayasalarında veya ilgili diğer mevzuata kadın erkek eşitliği ilkesini dahil edecek ve bu ilkenin uygulamada gerçekleştirilmesini temin edeceklerdir; – yerine göre, yaptırımların uygulanması yolu da dahil olmak üzere, kadınlara karşı ayrımcılığı yasaklayacaklardır; – kadınlara karşı ayrımcılık yapan yasa ve uygulamaları yürürlükten kaldıracaklardır.

1. fıkrası net bir şekilde maddenin çerçevesini çizmekte amacını ve kapsamını ifade etmektedir. Buna göre maddenin temel amacı herkesin özellikle de kadınların hem kamusal hem de özel alanda şiddete maruz kalmaksızın yaşamalarını sağlamaktır.

Maddenin kapsamına ise bütün insanlar girmektedir. Daha öncede ifade edildiği gibi 4. maddenin temel hedefi istisnasız herkesin şiddetten korunmasını sağlamaktır. Madde bu konuda herhangi bir insanın, herhangi bir nedenle ayrımcılığa tabi tutulmasını yasaklar.

Maddenin 3. fıkrasının aslı şu şekildedir:

Madde 4/3- Taraflar bu Sözleşme hükümlerinin, özellikle de mağdurların haklarını korumaya yönelik tedbirlerin, cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya başka tür görüş, ulusal veya sosyal köken, bir ulusal azınlıkla bağlantılı olma, mülk, doğum, cinsel yönelim, toplumsal cinsiyet kimliği, sağlık durumu, engellilik, medeni hal, göçmen veya mülteci statüsü veya başka bir statü gibi, herhangi bir temele dayalı olarak ayrımcılık yapılmaksızın uygulanmasını temin edeceklerdir.

Görüldüğü üzere maddede geçen “cinsel yönelim” ibaresi sadece insanların sırf bu gerekçeyle şiddete maruz kalmalarını önlemek amacıyla kaleme alınmıştır. Bu grup dışarıda bırakıldığı ve şiddet görmelerine müdahale edilmediği taktirde toplumda nasıl bir kaosun oluşacağını

düşünmek gerekir. Aksi takdirde herhangi biri, istediği kişiye şiddet uygulayıp akabinde “Çünkü cinsel yönelimi farklıydı ben de o sebeple öldürdüm ya da darb ettim.” demesinin önüne nasıl geçilebilir?

Bu haliyle maddede geçen “cinsel yönelim” ibaresi, Devletin bu insanları şiddetten koruma yükümlülüğünü ifade eder ve eşcinselliğe ilişkin hiçbir değer yargısı içermemektedir.

İDDİA: 9. Maddeye göre, devlet (LGBTİ gibi) sivil toplum örgütlerinin çalışmalarına itibar edecek ve onlarla bu konuda her türlü birlikteliği sağlayacak, teşvik edecek ve güç verecektir.

AÇIKLAMA: İlgili madde şu şekildedir:

Madde 9 – Sivil Toplum Kuruluşları ve sivil toplum

Taraflar kadınlara karşı şiddet uygulanmasıyla mücadelede aktif bir rol oynayan sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarını her düzeyde takdir ve teşvik edecek ve destekleyecek ve bu kuruluşlarla etkili bir işbirliği gerçekleştirecektir. Sözleşme, üçüncü bir tür oluşturmaya ya da LGBT’yi hukuk normu olarak belirlemeye veya teşvik etmeye yönelik herhangi bir hüküm taşımamaktadır. Bu ifade maddenin bağlamından koparılıp yanlış yorumlanmasından başka bir şey değildir. Sözleşme şiddeti engelleme amacıyla oluşturulmuştur.

İDDİA: 12/1. Madde ve fıkrasıyla, aile içinde bulunan din, örf ve adetlerimizdeki esasa göre, karı-koca görev ve sorumlulukları kalkmaktadır. Eşler ve çocuklar, birbirlerine karşı bağımsız ve sorumsuz oluyor. Yani aile içinde bir düzen ve disiplin kalmıyor, otel gibi herkes başına buyruk ve istediği gibi, girip çıkabilecek, istediği gibi davranabilecektir.

12/1. Madde ve fıkrada, “ortadan kaldırma” olarak yapılan tercümenin asıl metindeki, kelimenin karşılığı, “kökünden kazıma” olup, böyle tercüme edilmesinden korkulmuş ve yumuşak mana verilmiş. Kısaca örf ve adetlerin getirdiği kurallar, kökünden kazınacaktır.

12/5. Madde ve fıkrasına göre, eşcinsellere karşı din, sözde namus ve kültür kuralları gibi bahanelerle karşı çıkılmayacak, denilerek sapıklık meşrulaştırılmaktadır.

Sözleşme ile açıkça dine, örf ve namusa savaşa açıldığı için karşıyız.

AÇIKLAMA: Bu kavramlar sözleşmenin “**Önleme**” bölümünde “**Genel Yükümlülükler**” başlığındaki 12. maddesinde geçmekte olup maddenin aslı şöyledir:

Madde 12 – Genel yükümlülükler

1 Taraflar kadınların daha aşağı düzeyde olduğu düşüncesine veya kadınların ve erkeklerin toplumsal olarak klişeleşmiş rollerine dayalı ön yargıların, törelerin, geleneklerin ve diğer uygulamaların kökünün kazınması amacıyla kadınların ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranış kalıplarının değiştirilmesine yardımcı olacak tedbirleri alacaklardır.

2 Taraflar herhangi bir gerçek veya hükmi şahsiyetin bu Sözleşmenin kapsamında kalan her türlü şiddet eylemini önleyecek gerekli yasal ve diğer tedbirleri alacaklardır.

3 Bu bölüm uyarınca alınan tüm tedbirlerle, belirli şartlar nedeniyle hassas konuma gelmiş insanların ihtiyaçları göz önüne alınacak ve karşılanmaya çalışılacak ve tüm tedbirlerin merkezinde mağdurların insan hakları yer alacaktır.

4 Taraflar özellikle gençler ve erkekler olmak üzere, toplumun tüm bireylerinin bu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet olayının önlenmesine aktif bir biçimde katkıda bulunmasını teşvik etmeye yönelik gerekli tedbirleri alacaktır.

5 Taraflar kültür, töre, din, gelenek veya sözde “namus” gibi kavramların bu Sözleşme kapsamındaki herhangi bir şiddet eylemine gerekçe olarak kullanılmamasını temin edeceklerdir.

6 Taraflar kadınların güçlendirilmesine yönelik program ve faaliyetlerin yaygınlaştırılması için gerekli tedbirleri alacaklardır.

Sözleşme'nin 12. maddesi son derece açıktır. Bu maddeyle ortadan kaldırılmak istenen, kadını aşağılayan, onu ikinci sınıf olarak gören töreler, gelenekler, kalıp ön yargılar ile buna benzer diğer tüm uygulamalardır. Bir erkekle evden kaçan kızın namus/töre cinayeti denilerek öldürülmesi karşısında, kızı kaçıran erkeğe bu tarz bir yaptırım uygulanmaması bu bابتandır.

İDDİA: 13. Maddeye göre devlet, toplumsal tepkileri önlemek için, bunların dernek ve kuruluşlarına yardım edecek, yanlarında olacak ve işbirliği yapacaktır. Yani eşcinsellere karşı tepkileri yok edecek ve onlara karşı anlayışlı olunmasını esas almaktadır.

AÇIKLAMA: Madde başlığı “**Farkındalığın Artırılması**” olup, eşcinsellikle ilgili hiçbir ibare bulunmamaktadır. Maddenin aslı şu şekildedir:

Madde 13 – Farkındalığın artırılması

1 Taraflar bu Sözleşme kapsamındaki her türlü şiddet eyleminin ortaya farklı şekillerde çıkışı ve bu eylemlerin çocuklar üzerindeki etkisi ve bu şiddet eylemlerinin önlenmesi ihtiyacı konusunda halk arasındaki farkındalığın ve anlayışın artırılması için, yerine göre ulusal insan hakları kuruluşları ve eşit haklar kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve özellikle de kadın örgütleriyle işbirliği de dahil olmak üzere, düzenli olarak ve her düzeyde farkındalık artırıcı kampanya ve programları yaygınlaştıracak veya uygulayacaktır.

2 Taraflar bu Sözleşme kapsamındaki şiddet eylemlerini önlemeye yönelik mevcut tedbirler konusundaki bilgilerin halk arasında en geniş bir şekilde dağıtımını sağlayacaklardır. Taraf Devletler, şiddet eylemlerinin önlenmesi konusunda sivil toplum desteği ile kamu oyununun farkındalığının artırılmasına yönelik kampanyalar yapmaya teşvik edilmektedir. Görünen o ki birbirinden farklı pek çok İstanbul Sözleşmesi halk arasında dolaşmaktadır.

İDDİA: 14. Maddeye göre, tüm eğitim kurumlarında, cinsel yönelim (eşcinsellik) in temel hak olduğu işlenecektir. Ayrıca bunlara saygı gösterilmesi gerektiği öğretilen. Çocukluk çağında, beyinlerine eşcinselliğin normal olduğu işlenecek ki, bu teşvik aslında yönlendirmektir.

AÇIKLAMA: İlgili maddenin aslı şu şekildedir:

Madde 14 – Eğitim

1 Taraflar, yerine göre, tüm eğitim seviyelerinde resmi müfredata, kadın erkek eşitliği, toplumsal klişelerden arındırılmış toplumsal cinsiyet rolleri, karşılıklı saygı, kişisel ilişkilerde çatışmaların şiddete başvurmadan çözüme kavuşturulması, kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve kişilik bütünlüğüne saygı gibi konuların, öğrencilerin zaman içinde değişen öğrenme kapasitelerine uyarlanmış bir biçimde dahil edilmesi için gerekli tedbirleri alacaklardır.

2 Taraflar 1. fıkrada belirtilen ilkeleri yaygın eğitimin yanı sıra, spor, kültür ve eğlence tesislerinde ve medyada yaygınlaştırılmasına yönelik gerekli tedbirleri alacaklardır. 14. maddede eğitim müfredatına karşılıklı saygı, kişisel ilişkilerde çatışmaların şiddete başvurmadan çözüme kavuşturulması, kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve kişilik bütünlüğüne saygı gibi konuların eklenmesi gerekliliği ifade edilmektedir. Unutulmamalıdır ki şiddet, öğrenilebilen bir davranış türüdür. Maddede

yer alan söz konusu cinsiyetler kadın ve erkektir. Bunun dışında bir türe dair herhangi bir işaret metinde yer almamaktadır.

İDDİA: 16. Maddesiyle, eşcinsellere karşı tepki ve şiddetin önlenmesiyle ilgili tedbirleri almaktadır.

AÇIKLAMA: İlgili maddenin aslı şu şekildedir:

Madde 16 – Önleyici müdahale ve tedavi programları

1 Taraflar ileride meydana gelecek şiddet olaylarını önleme ve şiddete dayalı davranış kalıplarını değiştirme amacıyla, aile içi şiddet girişiminde bulunanlar için, kişisel ilişkilerde şiddete başvurmeyen davranışlar benimsemeyi öğretmeye yönelik eğitim programları oluşturulmasını veya desteklenmesini mümkün kılacak gerekli yasal veya diğer tedbirleri alacaklardır.

2 Taraflar özellikle cinsel suç işleyenlerin yeniden suç işlemelerini önlemeye yönelik eğitim programları oluşturulmasını veya desteklenmesini mümkün kılacak gerekli yasal veya diğer tedbirleri alacaklardır

3 Taraflar 1. ve 2. fıkrada belirtilen tedbirleri alırken, mağdurların insan haklarının emniyetinin ve desteklenmesinin başlıca kaygı olmasını ve yerine göre bu programların mağdurlara yönelik özel destek hizmetleriyle yakın koordinasyon içinde oluşturulup uygulanmasını temin edeceklerdir.

16. madde önleyici müdahale ve tedavi programlarını düzenleyen bir madde olup, maddenin eşcinsellikle hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Avrupa Konseyi'ni sitesinde de sözleşmenin kadınlara ve erkeklere farklı bir yaşam tarzı dayatmadığı, toplumların sosyal doku ve değerlerini tehlikeye sokacak bir gündem taşımadığı sadece kadınlara yönelik şiddetin ve aile içi şiddetin önlenmesi, kadınların bunlara karşı korunması ve bunlarla ilgili yasal kovuşturma yapılmasını amaç edindiği açıkça belirtilmektedir. (<https://rm.coe.int/0900001680944857>) Taraf devletler, kişisel ilişkilerde şiddete başvurmeyen davranışlar benimsemeyi öğretmeye; yeniden suç işlenmesini önlenmeye yönelik eğitim programları oluşturmaya teşvik edilmektedir.

İDDİA: 36. Maddeyle, eş ve partnerlerle rızaları olmadan cinsel ilişki kurulamayacak hükmü getirilmektedir.

AÇIKLAMA: Türk Ceza Kanununa göre eş dahi olsa bir insanla rızası dışında birlikte olmak suçtur. Bu hüküm İstanbul Sözleşmesiyle birlikte hukukumuza girmemiştir.

İDDİA: 48. maddeyle, bu sözleşmede tarifi yapılan, şiddete maruz kalanla, şiddet uygulayanların uzlaştırılması ve bu konuda arabuluculuk yapılması, kesinlikle yasaklanmaktadır. Bu konunun kanunla düzenlenmesi istenmektedir. Anlaşmazlıktan sonra karı-kocanın barıştırılmasına karşı olduğumuz için karşıyız.

AÇIKLAMA: Hukuk sistemimizde aile içi şiddet vakaları arabuluculuğa elverişli değildir. Şiddete uğramış bir insanın şiddet faili ile anlaşmaya varması için zorlamak ikinci bir

şiddettir. Bu durum aynı zamanda suçların örtülmesini veya şiddetin gizliden sürmesini sağlayacaktır Ancak bu durum sanılanın aksine şiddete uğramış herkesin boşanmak zorunda olduğu anlamına da gelmemektedir. Evlilik birliğini sürdürüp sürdürmeme tarafların iradesine bağlıdır. Bu konuda anlaşmazlığa düşen insanlar aile terapistlerine de yönlendirilmektedir. Sonuç olarak, terapi sonucunda eşler veya aile bireyleri, kendi iradeleriyle sulh yapabilirler, tarafların kendi aralarında uzlaşmalarını engelleyen hiçbir kanuni düzenleme bulunmamaktadır. Kanun, sadece uzlaşma ve arabuluculuğu zorunlu bir faaliyet olarak değerlendirmemiştir. Kişiler isterlerse uzlaşırlar, devlet kolluk güçleri vasıtasıyla onları uzlaşmaya zorlayamaz.

14.*Sözleşmedeki rahatsız edici kritik maddelere mesela (4, 6, 12, 42) gibi, çekince konamayacağı belirtiliyor. Bu maddeleri belki siz de tenkit ediyorsunuz, ama sözleşme tamamen iptal edilmeden bu maddelerden kurtulmak mümkün olmadığına göre nasıl bir çözüm öneriyorsunuz*

AÇIKLAMA: KADEM olarak farklı cinsel yönelimlerin meşrulaştırılmasını ve kültürel değerlerimizin ortadan kaldırılmasını asla kabul etmediğimizi birçok kez ifade ettik. Bu konudaki tavrımız nettir. Ancak sözleşmenin bahsi geçen maddelerindeki ifadeler üçüncü cinsin teşviki, değerlerimizin yok edilmesi, kadın-erkek rollerinin değişmesi ve aile birliğinin yıkılması gibi anlamlara gelmemektedir. Sözleşmenin amacı açık ve net olarak ifade edilmiş olup: kadınları her türlü şiddete karşı korumak ve kadına karşı şiddeti ve aile içi şiddeti önlemek, kovuşturmak ve ortadan kaldırmaktır. Hal böyleyken kelimeleri bağlamından kopararak farklı niyet okumaları yapmak bizi esas mücadelemiz olan şiddetten uzaklaştırır.

Ayrıca sakıncalı olduğu ifade edilen ibarelerin hiç birisi iç hukukumuzda yer bulmamıştır. Dolayısıyla sözleşmeden çekilmek yerine iç hukuk uygulamalarımızı suiistimallerin önüne geçecek şekilde şiddetle mücadelede daha etkin hale getirebiliriz.

15.*Yine sözleşmede Kavramların tanımlarında, “ayırıcılık nedenleri” ortaya konulurken, kullanılan “toplum”, “din”, “kültür”, “örf”, “âdet”, “gelenek”, “görenek”, “töre”, “namus”, “edep”, “ahlâk” ve “aile” gibi kavramların tartışmaya açılması ve bunların değersizleştirilmesi de önemli bir eleştiri konusudur. Bu kavramların cinayet, şiddet ve eşitsizliğin kökeni olarak gösterilmesi samimi bir çaba olarak algılanmak yerine toplumu köklerinden koparma girişimi olarak görülmektedir. Ayrıca “töre cinayeti”, “namus cinayeti” gibi kavramsallaştırmaların da iyi niyetli olmaktan çok toplumu ayakta tutan değerlerin itibarını azalttığı düşünülmektedir. (Prof. Dr. Ahmet Akın)*

AÇIKLAMA: Bu kavramlar sözleşmenin “Önleme” bölümünde “Genel Yükümlülükler” başlığındaki 12. maddesinde geçmekte olup madde ile düzenlenen, bahsedilen kavramların şiddetin gerekçesi olarak sunulmasının engellenmesidir. Kadını aşağılayan, onu ikinci sınıf olarak gören töreler, gelenekler, kalıp ön yargılar ile buna benzer diğer tüm uygulamalar kaldırılmak istenmektedir. Bizim dinimizde, örfümüzde ve kadim geleneğimizde yemek tuzlu olduğu için, markete gittiği için, çocuk ağladığı için ve bunun gibi daha pek çok sebep yüzünden bir kadının şiddete maruz kalması zaten kabul edilemez bir durumdur. Esas tehlike dinde ya da kültürümüzde böyle bir uygulama varmışçasına bu kavramların şiddet gerekçesi olarak sunulmasıdır.

“Toplum”, “Din”, “Kültür”, “Örf”, “Âdet”, “Gelenek”, “Görenek”, “Töre”, “Namus”, “Edep”, “Ahlâk” Ve “Aile” gibi kavramlar sözleşme ile tartışmaya açılmamakta dolayısıyla değersizleştirilmemektedir. “Töre Cinayeti”, “Namus Cinayeti” gibi kavramların toplumu ayakta tutan değerler olduğunu ileri sürmek zaten imkânsız olup, bilakis toplumsal barışı ve huzuru zedeleyen, yaşam hakkını hiçe sayan uygulamalardır. Dolayısıyla, inancımıza, adalete, insanlığa aykırı ama gelenekte zamanla yer etmiş veya dinimizde olmadığı halde dinin gereği gibi gösterilen yanlış uygulamaları engellersek, bu aynı zamanda değerlerimizi korumaktır.

16. Kadem bu konuda eleştirildiğinde hep, "bu konu bizi bağlamaz. Biz sözleşmeden sonra kurulduk" demektedir. Ben bu ifadeyi doğru gibi görünse de mantık itibarıyla tutarsız buluyorum. NEDEN? Zira kadem, mor çatı kadın sığınağı ile birlikte mecliste İst. Söz.nin takipçisi olarak bulunuyor. Şimdi düşünelim. Bugün bir dernek kursam zina kanunu benden önce çıkmış diyerek savunucusu ve takipçisi olabilir miyim? Faiz kanunu, içki kanunu benden önce çıkmış deyip savunmam hak mıdır? Burada kadem, İstanbul sözleşmesinin yanında mı karşısında mı onu belirtmeli... Karşısında ise mecliste takipçisi olmamalı. Zira Sayın C.başkanımızın kızı da orada bulunuyor. Bu durumda ister istemez oklar oraya dönüyor... Türkiye yi geziyorum ve bu durumu görüyorum. Hem ülkeye ve hem de Sayın C.başkanımıza yazık oluyor... Şayet Saliha Hanım sözleşmenin yanındayız diyorsa sözüm yok...(Prof. Dr. Ahmet Şimşirgil)

AÇIKLAMA: KADEM ısrarlı bir şekilde sözleşmenin imzacısı olmakla itham edildiği ve bu bilgi kirliliğine son vermek bir zaruret haline geldiği için sözleşmenin imzalanmasından sonra kurulduğunu ifade etmiştir. Malum olduğu üzere Uluslararası sözleşmeler ancak devlet yetkilileri tarafından imzalanır.

Tüm dünyada ve ülkemizde vahim boyutlara ulaşmış bir şiddet gerçeği bulunmaktadır. KADEM, İstanbul Sözleşmesini, kadına karşı şiddetin önlenmesinde 6284 sayılı kanun ile hukuki bağlayıcılığı bulunan ilk uluslararası belge olması bakımından ele almaktadır. Cinsel yönelim ya da kültürel değerlerimizle ilgili hususlarda konuyla ilgili kanaatini ilgili mecralarda dile getirmiştir. Ancak Sözleşmenin uygulama kanunu olan 6284 sayılı kanunda tartışma konusu olan ifadeler yer almamaktadır. Başka bir ifade ile söz konusu sözleşmenin Türkiye’de şiddetle mücadele enstrümanı olması dışında başka bir fonksiyonu yok iken, birtakım iddialar ve varsayımlara dayanarak, bir Müslüman olarak bu şiddet gerçeğini - istismar edilen evlatları, şiddet sebebiyle kimi zaman hayatını kaybeden yüzlerce kadını- görmezden gelemez, gözümüzü kapatamayız.

KADEM’in bugüne kadar Mor Çatı Vakfı ile ortaklaşa yaptığı hiçbir çalışması olmamıştır. Bir sivil toplum kuruluşu olarak TBMM’de de herhangi bir konuda temsilcilik yapmamız mümkün değildir. Ancak kendi çalışma alanlarımızla ilgili olarak zaman zaman açıklamalar yaptık. Derneğimizin Bakanlık ya da benzeri bir kamu kurumu tarafından kadın çalışmaları yapan diğer derneklerle aynı etkinliğin davetlileri olmaları, bir işbirliği faaliyeti olarak yorumlanamaz. Malumunuzdur ki bu tür etkinlikler zaten farklı görüşteki sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla, her birinin görüş ve önerisinin alınması için tertip edilir. Bahsi geçen TBMM’deki toplantıya davet edilmemiz sözleşmenin takipçisi/savunucusu olmamızdan değil, kadına şiddetle mücadelede alanında faaliyet gösteren bir kurum oluşumuzdandır.

KADEM de bu minvalde katıldığı toplantı ve etkinliklerde kendi görüş ve önerilerini ileri sürmüştür. KADEM’in raporları, açıklamaları, işbirlikleri de web sitesi ve sosyal medya hesaplarından şeffaflık politikası gereği paylaşılmakta olup, ilgililer detaylarına bakabilirler.

17. İstanbul Sözleşmesine ailenin yatak odasına kadar iç işlerine karışıp “kocaları tecavüzcü” ilan ettiği için karşıyız.

AÇIKLAMA: Evlendiklerinde eşler birbirlerinin himayesinde sevgi ve güven içerisinde yaşayacaklarını düşünürler ki bu tam olarak böyle olmalıdır. “Koca tecavüzü” dediğiniz durum normal, sağlıklı bir ilişkinin değil, insan onuruna da İslam değer yargılarına da ters biçimde yaşanan zorbalıklardır.

Nitekim Uzman Jinekologlardan aldığımız bilgiye göre Cinsel Şiddet

-Kadının kendini iyi hissetmeyecek ölçüde hasta (enfeksiyon veya her türlü ağırlı hastalıklar) olduğu halde veya aylık döngüler esnasında (ki İslam dininde haram kılınmıştır) istemediği halde birlikteliğe zorlanması

-Erkeğin cinsel yolla bulaşan hastalıkları (taşıdığını veya taşıma ihtimalini bildiği halde, bunu eşinden gizleyerek) eşine bulaştırması ve bu bulaşı neticesinde kadında bulaşıcı hastalık, doku-organ hatta hayat kaybına neden olacak kanser gibi hastalıklara sebebiyet vermesi

-Kadının haram kılınmış yolla birlikteliğe zorlanmasıyla kadın sağlığında kalıcı etkiler (gaita inkontinansı, anal kanser vs.) bırakması olarak tanımlanır. Ayrıca HIV, HPV gibi viral enfeksiyonlar da sıklıkla anal temasla bulaşmakta olan cinsel hastalıklardır.

Toplumsal hayatta ne yazık ki karşılığı olan bu durumlar karşısında sessiz kalmanın hiçbir yaraya merhem olmayacağı gibi kadınların sindirilmesi ve yaşadıkları acıların sürdürülmesine sebebiyet vereceği de ortadadır.

18. Kanunların, kadınların eline erkeklere karşı canları istedikleri şekilde sallayacakları bir sopa olarak verilmesine karşıyız. Karı-koca anlaşmazlıklarında eğitimle hallolacak pek çok evlilik problemlerinin çözümü için adım atılmayıp onarmak değil, dağıtmak için çalışmalar yapılmasına karşıyız.

AÇIKLAMA: Kanunlar bir ülkede yaşayan tüm vatandaşların haklarını koruyup güvence altına almak üzere yapılır. Kanunların uygulanması noktasında da her vatandaş eşit konuma sahiptir. Hiçbir kanunun bilhassa cinsiyet temelli olarak birini diğerine ezdirdiğini iddia etmek bu ülkenin hukukuna yapılacak en büyük haksızlıktır. Kadınlar, kadın olmaları hasebiyle hukuk önünde kanunları diledikleri gibi kullanabilecek yetkiye ve güce sahip değildirler. Hukuk böylesi bir gücü ve yetkiyi hiç kimseye tanımamıştır, tanımaz da. Dolayısıyla hukuki hakların kullanılmasından endişe duymaya gerek yoktur.

Eğitim seviyesinin artmasıyla anlaşmazlıkların çözülme imkânının arttığı bir gerçektir. Biz KADEM olarak en başından beri bu sebeple toplumsal bir dönüşüme ihtiyaç olduğunu ifade ediyor ve bunu sağlamak için çeşitli eğitimler düzenliyoruz. Ülkemizde ailenin korunmasına yönelik çalışan çok sayıda STK da bulunmaktadır. KADEM olarak, bu çalışmaları da izliyor, katılıyor ve destekliyoruz. Devlet kurumları da aynı şekilde birçok eğitim veriyor. Ailelerin dağılması, mutlu evliliklerin sonlanması kimsenin isteyeceği bir durum değil ancak ilişkilerin sürdürülebilmesi eğitimin yanı sıra iki taraflı sağlıklı iletişime, sevgi ve saygıya bağlıdır.

Ailenin dağılması, mutlu evliliklerin sonlanması kimsenin isteyeceği bir durum değildir. Ancak ilişkilerin sürdürülebilmesi eğitimin yanı sıra, iki taraflı sağlıklı iletişime, sevgi ve saygıya bağlıdır. Bu iletişimi, sevgi saygı göstermeyip şiddete başvurup bir tarafa zulmedilen bir ilişkide artık “aile”den bahsedemeyiz. Bilimsel çalışmalar ve uzun yıllara dayalı tecrübeler

gösteriyor ki, şiddet gösteren biri ezici çoğunlukta şiddetini sürdürmeye devam ediyor. İmkan olan durumlarda şiddet failinin rehabilitasyona tabi tutulmasını elbette destekliyoruz. Fakat can güvenliğinden korkan veya gördüğü şiddet dolayısıyla artık ruh sağlığını yitiren bir insana “belki iyi olur, biraz dayan” demek zulmü sürdürmek ve şiddet failini cesaretlendirmekten başka bir şey değildir.

19.a.Hukukun en temel prensibi, iddia sahibinin iddiasını ispat etme mecburiyetidir. Kadının beyanı esas denilerek hukukun en temel prensibi çiğnenmesine doğru buluyor musunuz?(A. Kadir Nurzade)

b. Sözleşmede diğer bir madde olan “kadının beyanı esas” alınması da önemli oranda tepkilere yol açmıştır. Buna bağlı olarak hukuki birçok mağduriyet yaşanmıştır. Dini bir kesim de, sadece kadının beyanı esas olması durumunda Hz. Yusuf’un Kuranı Kerimde geçen kıssasını örnek göstererek peygamberin suçlu olması gerektiğini öne sürmektedir. Hâlbuki bu kıssanın sonucunda Hz. Yusuf’un masum olduğu anlaşılmıştır. Detaylarına girmeden bu maddenin ciddi arızalara neden olduğu ve şiddeti azaltma yerine artırmaya yol açacağına yönelik kaygılar gözlemlenmektedir. İstanbul sözleşmesiyle ilgili pek çok şey eklenebilir ancak bu iki madde bile oldukça tepkiye ve karşı tarafın kolay istismarına yol açmıştır.(Prof. Dr. Ahmet Akın)

c. İnsanların şeref ve haysiyetleri güvence altında olmadığı için karşıyız. Cinsel istismar konusunda kadın beyanı esas olduğu için, iftiralar karşısında erkeklerin ve ailelerinin haysiyetleri güvence altında değil. Kanundan sonra birilerine düşmanlık besleyen bazı kadınlar cinsel istismar iftirası atarak öç almaya başladılar. Bu iftiralarla erkekler hem hürriyetlerinden oluyor hem de toplum nezdinde aşağılamaya maruz kalıyorlar. Cinsel istismar iftiraları ile binlerce erkek masum olduğuna dair açık delilleri olduğu halde, ağır cezalarla zindanlara atıldığı için karşıyız.

AÇIKLAMA: Toplumda “Kadının beyanı” olarak sıklıkla ifade edilen konu, gerçekte şiddet mağdurunun beyanıdır. Şiddet mağduru kadın olabileceği gibi erkek de olabilir. Ayrıca bu kısım İstanbul Sözleşmesinde değil 6284 sayılı kanunda geçmektedir. Mağdurun beyanının esas alınması 6284 Sayılı kanun gereğince yalnızca, mağduru ölüm ve şiddet tehdidinden koruma amacıyla geçici olarak verilen tedbir kararlarında geçerlidir.

Ceza muhakemesi hukukunda mağdur beyanının sanık beyanından bir üstünlüğü bulunmamaktadır. Mahkemeler tarafından yapılan yargılamada kadın, erkek, mağdur, sanık ayırımı yapılmadan iddia edenin iddiasını somut, kesin ve inandırıcı delillerle ispatlanması aranmakta ve çıkan sonuca göre hakkaniyete uygun bir karar verilmektedir. Bu nedenlerle, mağdur beyanının tek başına mahkûmiyet kararına esas alınması şüpheden sanık yararlanır ilkesine de açıkça aykırı olacaktır. Yargıtay kararlarında da açıkça belirtildiği üzere varsayımlara (sadece beyana) dayanarak hâkim karara varamaz.

Tedbir kararları şiddet mağdurunu koruma amaçlı olarak acil durumlarda ve sınırlı süreyle verilmektedir. Ayrıca verilen tedbir kararları karşı tarafa tebliğ edilmekte ve bu karara karşı itiraz etme hakkı olduğu belirtilmektedir. Karara itiraz edilmez ya da itiraz haklı bulunmazsa tedbir kararı uygulanmaktadır. Bu karara aykırı davranılması halinde şiddet mağduru durumu kolluk kuvvetlerine haber vermekte ve aykırı davranışta bulunan kişi, delil veya şahit gösterilerek zorlama (tazyik) hapsine tabi tutulmaktadır. Başka bir ifade ile hapis cezası yalnızca beyanla mümkün olmamaktadır.

Söz konusu hapis cezası, kişinin siciline ve sabıkasına işlemeyen, şiddet mağdurunu şiddetten korumaya yönelik bir cezadır. Ayrıca tazyik hapsiyle bir kimsenin yıllarca hapis cezası alması da mümkün değildir. Tedbirin ihlali halinde uygulanacak hapsin süresi, **üç günden on güne kadar hâkim kararıyla belirlenecektir**. Tedbir kararına aykırılığın her tekrarında, yine ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığına göre zorlama hapsinin süresi on beş günden otuz güne kadar artırılabilir. Ancak zorlama hapsinin toplam süresi her durumda altı ayı geçemeyecektir.

Tedbir kararının etkinliğini anlamak için, bir tarafta öldürülme veya şiddete maruz kalma ihtimali bulunan bir kadın, diğer tarafta evden uzaklaştırılan veya kısa süreliğine tazyik hapsi uygulanan kişi var. Sonuçları bakımından değerlendirince hangi tarafın ödeyeceği bedel daha ağır? Özel mülkiyetle ilgili dahi tedbir kararı alınabilen bir hukuk siteminde insanın canının korumaya yönelik uygulamaların da yadırganmaması gerekiyor.

20.a. Eğer bu “nas değil” ise o zaman kaldırılmasını isteyelim çünkü nas olmadığını ifade ettiklerine göre o halde lütfen bir an evvel bu nassın(!) kaldırılması için bir kampanya başlatıp bunu yürürlükten kaldırmalarını talep edelim (Prof. Dr. Ahmet Ağırakça)

b. Yani olumlu bir yönü olmadığı gibi son derece sakıncalı neticelere yol açan bir sözleşme olduğu aşıkardır...!

c. Dolayısıyla yazılabilecek tek şey bulabiliyorum o da sözleşmenin ne zaman iptal edileceğidir...?

Sözleşmenin imzacısı ve tarafı devlet olduğundan sözleşmeden çekilme de aynı mercii tarafından alınacak bir kararla mümkün olabilir. Bu sorunun muhatabı KADEM değildir. Ancak KADEM olarak, kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin esaslı düzenlemelere bilinç geliştirilmesine, tutum ve davranış iyileştirmelerine ihtiyaç bulunduğuna inandığımızı belirtmek isterim.

21.İstanbul sözleşmesi Türkiye'nin 1800lerde başlayan modernleşme sürecinin kadın üzerindeki hamlelerinin bir sonucu olarak görülmeli kanaatindeyim. Dünya'da yaygın hâle getirilmek istenen Lgbt vb sapkın hareketlerin devletler eliyle himaye edilerek yürütülmesi için oluşturulmuş kurumsal yapılar inşa etme çabalarının 2011 konjonktüründe sistemi domine eden Fetö eliyle bize yutturulmuş bir dolma olduğunu düşünüyorum. Mezkûr tarihte Kadem henüz kurulmamış idi ve bu ifsat projesinin faturası oraya kesilmemeli. Elbette hak ve sorumluluklar konusunda bazı eksik ve noksan hususlar vardır, bir şekilde kurumların zihinlerine eşik altı algı operasyonlarıyla sirayet eden Fetö iltisaklı kişiler sözleşme lehinde olanları da aleyhinde olanları da çok sofistike bir şekilde saflara ayırarak fitneyi büyütme devam ediyor. Soros ekibinin dünya çapında destek verdiği yapı ve kurumların bizde mi uzantılarına bakarak aslında hepimiz doğru yol ve yön tutturabiliriz kanaatindeyim. Bu sebeple oluşum aşamasında kurulmadığı için dahli ve katkısı olmayan böyle bir yıkım ihalesine taraf gibi görünerek Kadem kendisini en yakıninsa olan yapılardan bile uzaklaştırmaya neden rıza gösteriyor veya böyle algılanmaya fırsat veriyor? (Selim Cerrah)

AÇIKLAMA: Kadına yönelik şiddet, her şeyden önce bir insan hakları ihlalidir. Ayrıca, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de kadına yönelik şiddet, mücadele edilmesi gereken ciddi bir halk sağlığı sorunu olarak nitelendirilmektedir. Sözleşmenin amaçları; kadına yönelik her türlü şiddet ve ev içi şiddeti önlemek, kovuşturmak, ortadan kaldırmak, şiddet mağdurlarının korunması amacıyla politika ve tedbirler geliştirmek; kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı ortadan kaldırmaya çalışmak, bu alanda uluslararası işbirliğini geliştirmek ve kuruluşların kolluk birimleriyle etkili iş birliği yapmalarını desteklemek olarak ifade edilmiştir.

Sözleşme, üçüncü bir tür oluşturmaya ya da LGBT 'yi hukuk normu olarak belirlemeye veya teşvik etmeye yönelik herhangi bir hüküm taşımamakta iken meselenin odağını yanlış bir tarafa çekmek, hem var olan sorunu çözümsüz bırakmakta hem de yeni sorun alanları doğurmaktadır.

KADEM'in sözleşmeye herhangi bir dahli ve katkısı olmamasına rağmen konuyla ilgili görüş ve değerlendirmelerini paylaşması, kadın çalışmalarını odağına alması ve şiddetle mücadele etmeyi amaç edinmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Zira söz konusu sözleşme kadına karşı şiddetle mücadeleyi amaçlayan bir sözleşmedir.

Burada hepimize düşen, toptancı davranmak yerine kılçık temizliği yaparcasına hassas davranmaktır; LBGT'nin yaygınlaştırılması çabalarına kızdığımız kadar şiddeti önlemek için de gayret içinde olmalıyız.

22.İstanbul sözleşmesi için sadece tek soru sorsak o da şu olurdu...! Sözleşme yürürlüğe girdiği halde 2019 yılı Ağustos ayında tam 49 kadın cinayeti işlendi.

AÇIKLAMA: İşlenen kadın cinayetlerinin İstanbul sözleşmesi sebebiyle işlenip işlenmediğinin kaydını tutan bir sistem olmadığı gibi, İstanbul sözleşmesi ve 6284 sayılı kanunla birlikte önlenen kadın cinayetlerine ilişkin bir matematiksel veri de yoktur. Şiddet mi arttı yoksa görünürlüğü mü arttı tartışmaları dahi sağlıklı bir sonuç bulabilmiş değildir. Bu sebeple ihtimaller üzerinden değil somut vakalar üzerinden meseleye yaklaşılmalıdır. Aksi takdirde söz konusu cinayetlerin Sözleşmenin doğru bir şekilde uygulanmadığından kaynaklandığı ve iptali durumunda şiddet ve cinayet vakalarının birkaç kat artacağı gibi bir hipotez de öne sürmek mümkün olabilir.

Şiddet olaylarının, Sözleşmenin kaldırılmasından daha çok şiddet sebeplerinin tespit edilerek, çözümlerinin bulunması noktasındaki çalışmalarla sona ereceği muhakkaktır. Kadın cinayetlerinin veya şiddetin artması bizi tedirgin ediyorsa bu alandaki bilimsel çalışmalara bakarsak şiddetin sebeplerini görebiliriz; alkol, iletişimsizlik, işsizlik vb. Bunlarla mücadele ediyor muyuz? Keza kadına şiddetin artması bizi endişelendiriyorsa, bir ailede bir şiddet vakası olduğunda bu durumu hafife alan, "aile içine karışılmaz, aralarında çözsünler" deyip sanki güç açısından denkler arası bir ilişki varmış gibi davranan, şiddet failine "otorite"sini sarsmamak için hesap sormayan, ve bu gibi pek çok davranışla mağduru şiddete mahkum kılıp, faili de şiddetinde cesaretlendiren toplumsal davranışlarla mücadele etmek gerekmez mi?

Daha önce de ifade edildiği üzere KADEM için İstanbul Sözleşmesi alternatifsiz değildir. Ancak, kadın cinayetlerinin artmasıyla arasında doğrusal hiçbir bağlantı yok iken, kadın

cinayetlerini önlemek üzere getirilmiş bir düzenlemenin günah keçisi ilan edilmesini anlamak pek mümkün gözükmemektedir.

Ülkemizde birbirine zıt iki tutumun varlığı da bu konu üzerinde ayrıca düşünmeye değer. Bazıları İstanbul Sözleşmesi uygulandığı için kadına şiddetin arttığını iddia ederken, bazıları da Sözleşmenin yeterince uygulanmadığı için kadına şiddetin arttığını ifade etmekte ve kanunun daha iyi uygulanması için kampanyalar düzenlemektedir.

23.Ömür boyu nafaka meselesi. Bir insan bir ay, bir sene beraber kaldığı bir kadına ömür boyu para ödemesi helal mi, hukuki mi, adaletli mi? Vicdansızlık değil mi? (A. Kadir Nurzade)

AÇIKLAMA: Nafaka meselesinin İstanbul Sözleşmesiyle ilgisi bulunmamakla birlikte kafa karıştıran hususlardan biri olduğu gerçektir. Türk Medeni Kanununa göre nafakayı takdir yetkisi boşanma davasının bir sonucu olarak hakim tarafından, yargılama içerisinde, gerek kusur oranı gerekse de boşanma neticesi maddi olarak mağdur olacak tarafı da göz önünde bulundurarak nafaka yükümlüsünün ekonomik durumuna göre takdir edilmektedir. Diğer yandan ömür boyu ödeme istisnai koşullar da oluşabilirken süreç içinde yasal şartlar oluştuğunda nafakanın kaldırılması nafaka yükümlüsü tarafından talep edilebilir. Hakim şartlar doğrultusunda nafakayı tamamen kaldırabilir.

KADEM nafakanın süreli olmasından yana görüş bildirmiştir. İhtiyaca binaen 2 yıla kadar olan evliliklerde 2 yıl, 2 yıldan fazla olan evliliklerde ise maksimum evlilik süresi kadar nafaka olmalıdır. Ancak evli kaldığı sürede karşılaştığı muamele neticesinde kişinin hayatını idame ettirmede sıkıntı doğuracak kalıcı hasar yahut engellilik durumlarında ömür boyu nafaka yetkisinin de hakimin takdirinde kalması gerekmektedir.

24.Kadem en az 2 yıl olmak üzere evlilik süresine göre bir nafaka yükümlülüğü öngörüyor. Mer'î hukuka tâbî olduğumuz için, buraya mahsus bir Şer'î uygulama yapılamaz diyor. Ancak bu durumda kadının 3 aydan sonra aldığı nafakanın helal olmayacağını diyanetten ve ilahiyattan hocalar söylüyor. Bu durumda kadını korumak adına haram yedirmek yerine bu yükümlülük devlete ait olsa, ihtiyacı sabit ise ihtiyacı devletten alsa daha uygun olmaz mı? Her yasal olan hak helal midir?

AÇIKLAMA: İslam hukukuna göre boşanmış kadınlar, iddet süresince nafakasını, nikah esnasında karşılaştırılmışsa, karar verilen mehir miktarını (mehr-i müsemma), karşılaştırılmamışsa, boşanan kadının sosyal statüsüne denk kadınlara takdir edilen mehri (mehr-i misl); gönül alıcı hediye (müt'a) ve farklı görüşler olmakla birlikte boşama tazminatını almaya hak kazanır.

Medeni kanundaki düzenleme gereğince kusursuz veya diğer eşe göre daha hafif kusurlu olan tarafa, dava sırasında yapılan araştırma sonucuna göre belirlenen sosyal ve ekonomik koşullara göre nafaka bağlanabilir. Nafaka miktarı tarafların sosyal ve ekonomik koşulları gözetilerek belirlenir. Hakimin nafakayı süreli vermesini öngören veya engelleyen bir yasal düzenleme yoktur.

Ayrıca nafaka yükümlüsü, nafaka alacaklısının sosyal ve ekonomik durumunun iyileştiğinden veya kendi ekonomik durumundaki kötüleşmeyi gerekçeye göstererek, nafakanın iptali ya da indirimi konusunda dava açabilir. Öte yandan kadının başka biriyle evlenmesi de nafaka yükümlülüğünü ortadan kaldırır.

KADEM olarak bizler de nafakanın süreli olması kanaatini paylaşıyoruz. Ancak her davanın durum ve şartlarının ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiğini söylüyoruz.

25. Anayasanın 10. maddesine göre kadın - erkek herkes eşit. Neden erkekler nafaka ödemek zorunda, kadınlar neden ödemez? Bu durum Anayasaya aykırı bulmuyor musunuz? (A. Kadir Nurzade)

Türk medeni kanununda nafaka yükümlüsü diye tanımlama yapılmış, kadın erkek ayırımı yapılmamıştır. Dolayısıyla Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılık durumu yoktur. Boşanma sonucunda maddi anlamda mağdur duruma düşen ve boşanmaya sebep olaylarda daha az kusurlu olan erkek de kadından nafaka talep edebilir. Bu duruma yasal bir engel yoktur. Uygulamada eski eşine nafaka ödeyen kadınlar da bulunmaktadır.

26. Evinden kovulan hem de polis gücü ile kovulan bir erkek bir daha o eve dönmez. Aileyi yıkan kanunu değerlendiriyorsunuz? (A. Kadir Nurzade)

AÇIKLAMA: 6284 sayılı kanunda, şiddet mağduru olan kadın ve erkek koruma tedbiri talebinde bulunabilir. Kanun kapsamında koruyucu ve önleyici olmak üzere iki farklı koruma tedbiri vardır. Burada mesele şiddete uğrayan aile bireylerini korumak ve önleyici tedbirler almak ve nihayetinde aileyi korumaktır. Kanun erkeği değil, şiddet failini evden uzaklaştırmaktadır. Bu kişi kadınsa kadın da evden uzaklaştırılabilir. Adalet ters ve kanunun ruhuna uymayan yanlış uygulamaları önlemek için barolar ve ilgili bakanlıklar bilgilendirici çalışmalar veya hizmet içi eğitimler yapabilir.

Şiddet insanlık dışı bir olgu olup aile birliğine en çok zararı veren durumdur. Sürekli şiddetin uygulandığı bir evde zaten sağlıklı bir aile birliğinden bahsedilemez. Birbirine saygılı, sevgi ve muhabbetin olduğu bireylerden müteşekkil aileler kanun kapsamında değildir. Esasen bahse konu tedbirler de şiddet ortaya çıktığında ilgisinin talebiyle alınabilecek koruyucu veya önleyici tedbirlerdir. İhtiyaç duyulmadıkça hiçbir sözleşme, kanun metni veya tedbir ailenin mahremiyetine müdahale etmeyi gerektirmez.

27. Erkeği evden uzaklaştırmak yerine arabulucu bir kurum olsa önce problemi çözmek ve aileyi barıştırma yolu denen ise daha iyi değil mi? (Ali Erkan Kavaklı)

AÇIKLAMA: Arabuluculuk uygulaması çok yerinde bir yasal düzenleme olmakla birlikte, temel olan hususlardan birisi davanın arabuluculuk sürecine elverişli olma durumudur. Aile içi şiddet konusu kanunen arabuluculuğa elverişli kabul edilmemiştir. Bunun yerine her ailenin kolaylıkla ulaşılabilir yardım alacağı aile terapistleri ve psikologlar bu süreçte çok olumlu sonuçlara imza atmaktadırlar. Nitekim Adalet Bakanlığının 17 Aralık'ta çıkarılan genelgesine göre şiddet failine tedbir kararı süresince rehabilite ve tedavi imkanı getirmektedir.

28.*İnancımızdan dolayı karşıyız. “Toplumsal cinsiyet eşitliği” adı altında cinsiyet rollerine savaş açan, kadını erkekleştirme, erkeği kadınlaştırma politikalarını kabul etmiyoruz. Ailenin çatısı cinsiyet üzerine kurulmuştur. Cinsiyet yoksa aile yoktur. Aile yoksa din de yoktur vatan da yoktur.*

AÇIKLAMA: “Toplumsal Cinsiyet” eşcinsellik ya da cinsiyetsizleştirme değildir. Biyolojik cinsiyetin inkârı veya yok sayılması anlamına da gelmez. Toplumsal cinsiyet kavramı; kadın ve erkeğe kültürlerin, toplumların yüklediği rol ve görevleri ifade etmek için kullanılır.

Toplumsal cinsiyet eşitliği ise kadın ve erkeğe eşit fırsat verilmesi anlamına gelir. Başka bir ifade ile bu ibare ile üçüncü bir cinsiyet kastedilmez. Bilindiği üzere toplumda kadına ve erkeğe yüklenen rol ve görevlerin dağılımı her zaman adil ve insan onuruna yakışır şekilde cereyan etmeyebilir. Söz konusu rollerin kadın veya erkek açısından mağduriyet oluşturduğu anda toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı devreye girer ve adaleti sağlamaya çalışır.

Örneğin başlık parası, kız çocuklarının okutulmaması gibi uygulamalar, “saçı uzun aklı kısa”, “elinin hamuruyla erkek işine karışmama” gibi söylemler kadın açısından adil olmayan ve insan onuruna yakışmayan toplumsal cinsiyet unsurlarıdır. Toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı bu tarz söylem ve uygulamalarla mücadele etmeyi öngörür.

Ancak KADEM bu kavram yerine Toplumsal Cinsiyet Adaleti kavramının, kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıkları ve kadın erkek rollerini daha iyi ifade ettiğinden bahisle “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” yerine “Toplumsal Cinsiyet Adaleti” kavramını tercih etmektedir.

29.a. *Adaletsiz olduğu için karşıyız. İstanbul sözleşmesi ve 6284 kadının kurban-erkeğin saldırgan olduğu ön kabulü ile hazırlanmıştır. Kadının beyanı esas kılınmıştır. Bu da erkek cinsiyetini baştan suçlu ilan ettiği için masumiyet karinesine ve insan haklarına aykırıdır.*

b. *Cinsiyetçi bir yasa olduğu için karşıyız. Cinsiyetçilik de ırkçılık gibi faşist-bölücü bir akımdır. Bazı sapık ve cani erkeklerin suçunu bütün erkeklerin üzerine yıkarak medyada sürekli “erkek şiddeti” diyerek erkek cinsiyetini suçlu ilan etmek bölücülük ve kışkırtıcılıktır.*

c. *Ayrımcılık yaptığı için karşıyız: Kadın hakları-erkek hakları gibi hak ayrımcılığı cinsiyetçiliktir. İnsanların hakları vardır ve bir ülkenin kanunları vatandaşlarını kadın-erkek demeden korumak zorundadır. Kanunlarda bir eksiklik varsa bir cinsiyet için ayrı kanun çıkarılmaz, kanunlar de değişiklik yapılır.*

d. *Kadını üstün cinsiyet ilan ettiği için karşıyız. Şiddet tanımı içindeki özellikle “psikolojik şiddet” kadınların da uyguladığı bir şiddet çeşidi olduğu halde, sanki kadın bütün bu şiddet çeşitlerinde arınmış, hiçbir şekilde erkeğe psikolojik şiddet uygulamayan üstün bir cinsiyet, olarak kabul edildiği için. Bu da toplumda haksızlık yapan kadınların “kadınım ben kadın...” gibi söylemlerle sadece kadın olduğu için kadınların haksızken bile haklı çıkması gerektiği yanlışlığına düşmelerine sebep oluyor.*

AÇIKLAMA: Sözleşme, ev içi şiddet mağduru olan, yaşı ne olursa olsun çocuk, genç, yetişkin, yaşlı, kadın ve erkek herkesi; ev dışında ise şiddet mağduru olan kadınları kapsamaktadır.

Kadına yönelik şiddet, kadınların kadın oldukları için (zorunlu kürtaj, kadın sünneti) maruz kaldıkları veya erkeklere kıyasla daha fazla maruz kaldıkları türden (cinsel taciz ve ırza geçme, ısrarlı takip, aile içi şiddet, zorla evlendirme, zorla kısırlaştırma) şiddet türlerini

kapsamaktadır. Bu şiddet türleri erkeklerle kadınlar arasındaki eşit olmayan güç ilişkileri ve kadınlara karşı yapılan ayrımcılıktan kaynaklanmaktadır.

Ancak, erkekler de çoğu kez daha az sayıda olmak ve sıklıkla da daha hafif şiddet türlerine maruz kalmak üzere, sözleşmenin kapsadığı aile içi şiddet ve zorla evlendirme gibi bazı şiddet türlerine maruz kalmaktadırlar. Sözleşmede bu gerçek kabul edilerek, sözleşmeye taraf olan devletler sözleşme hükümlerini erkekler, çocuklar ve yaşlılar dâhil olmak üzere, aile içi şiddetin tüm mağdurlarına karşı uygulamaya teşvik edilmektedir.

Sözleşme kapsamındaki şiddet türleri toplumsal düzeyde gerçekleşen şiddet ve hamile, yaşlı, engelli, göçmen kadınlar gibi kırılgan gruplara yönelik şiddet türleri de kapsama dâhil edilmiştir. Zorla evlilik, namus cinayetleri ve kadın sünnetine ilişkin tedbirler de Sözleşme kapsamında ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir.

30.*Aile anlaşmazlıklarının kamu davasına dönüşmesine karşıyız. Bu kişilerin özgür iradesine saygısızlıktır.*

AÇIKLAMA: Aile anlaşmazlıklarının kamu davasına dönüşmesi gibi bir uygulama zaten söz konusu değildir. Kamu davasına dönüşen vakaların hepsinde Türk Ceza Kanunu anlamında suç teşkil eden bir eylem bulunmaktadır. Suç işlemek de kişilerin özgür iradesine bırakılacak bir konu değildir.

Örneğin, bir kişinin eşiyle anlaşmazlıklar yaşaması, tartışması, sulh olmaları gibi durumlar kişilerin özgür iradeleri ile hareket ettikleri durumlardır. Ancak bir kişinin eşini dövmesi, sakatlaması veya öldürmesi gibi durumlar özgür iradesi ile hareket edebileceği alanlar olmadığı gibi aile içi değil toplumsal bir meseledir.

31.*6284 de cezalar toptancı olduğu için karşıyız. Erkeğin kadına sert bir söz söylemesi ile dayacağı “şiddet” diye aynı kefeye koyması, kadına laf atma ile tecavüzü “cinsel istismar” diye aynı kefeye koyması ve hepsini aynı kanunla yargılaması ve birbirine yakın cezalar verilmesi adalete aykırıdır. Adaletsiz yasalar halkın devletine olan güvenini sarsar.*

AÇIKLAMA: Bir cezalandırma faaliyetinden bahsedilmek için, Türk Ceza Kanunu anlamında bir suç işlenmesi ve Türk Mahkemelerinde yargılamanın yapılmış olması gerekir. 6284 sayılı kanun anlamında bir cezalandırmadan bahsedilemez. Verilen tedbir kararları en fazla 6 ay süreyle verilebilmekte olup uygulamada 1-2 – 3 ay, hatta 15 gün süreli kararların verildiği de görülmektedir. Tekrar vurgulamak gerekirse bunlar tedbir kararı olup, ceza niteliği yoktur. Şiddet mağdurunu şiddet tehlikesinden korumayı amaçlar.

Sözel ve psikolojik şiddet kapsamına giren şiddet türlerinde (mağdurun tehdit edilmesi durumu) verilen tedbir kararları konusunda da, bu alandaki tüm şikayetlerde söz konusu tehdidin anlık bir öfke olduğu ve tehdide konu olan fiilin fail tarafından gerçekleştirilmeyeceğini kim garanti edebilir? Ve nitekim pek çok örnekte de tehdidin peşinden fiziksel şiddetin geldiğini de görüyoruz.

Ceza Kanunu’na göre de toptan ceza diye bir şey mümkün değildir. Her somut olayın özelliğine göre yapılan değerlendirmede, hâkim tarafından suçun nitelikli halleri ve indirim

sebepleri göz önünde bulundurularak detaylı bir inceleme yapılarak kanuni alt sınır veya üst sınır arasında bir ceza miktarı takdir edilir.

32. a. *Genç evlilerin yuvasını dağıttığı için karşıyız. İstanbul sözleşmesinden sonra 18 yaş altında evlenen erkekler cinsel istismar suçu ile yargılanarak 10-15-20 yıl gibi tecavüzcülerle aynı cezaları alıyorlar. Hürriyetlerinden oluyorlar, yuvaları dağılıyor, çocukları babasız büyüyor, eşleri maddi ve manevi pek çok sorunla baş başa kalıyor.*

b. 18 yaş altında kızların sosyal ağlarda sevgili hikâyeleri, liselerde yaşanan zina fuhuş işleri bir sır değil. Genç evliler için bu kadar şiddetli uygulamalar varken bunlarla ilgili doğrudan ne tür çalışmalar yapılıyor?

AÇIKLAMA: Bahsedilen durumun İstanbul Sözleşmesi ya da 6284 sayılı kanunla bir ilişkisi bulunmayıp cinsel istismar, Türk Ceza Kanunu uyarınca suç olarak düzenlenmiştir. Buna göre 15 yaşını doldurmamış çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış suçun kapsamına girmekte olup 8 yıldan 15 yıla kadar cezası bulunmaktadır.

Cinsel istismar suçu sebebiyle hüküm giymiş kişiler olmakla beraber, erken yaşta gerçekleştirdikleri evlilikler sebebiyle mağdur durumda olan insanlar da söz konusu. KADEM olarak biz bu ayırımın net olarak yapılarak şu an aileleriyle beraber mağdur durumda olan insanlara yönelik bir düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Nitekim konuyla ilgili bir değişiklik yapılacağına dair yetkililer tarafından bir açıklama yapılmıştır. Bu değişikliği sağlayacak düzenlemenin takip edilmesi ve çözümün teşvik edilmesi bizim kadar, mağduriyetlerden haberdar herkesin görevidir.

Dr. Saliha Okur Gümrükçüoğlu
Kadın ve Demokrasi Derneği Başkanı